

Роман ТОЛПЕЖНИКОВкандидат економічних наук,
доцент кафедри економіки підприємств,
Приазовський державний економічний університет**Олександр ПАСТОЩУК**асистент кафедри економіки підприємств,
Приазовський державний економічний університет

МЕТОДИКА ОЦІНКИ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ

Поступовий перехід до управління підприємством на основі оцінки його ринкової вартості на певний момент часу потребує розробки нових, вдосконалення наявних теоретичних засад оцінки результативності роботи найманих працівників. Складність та багаторівневість процесу управління унеможливує використання однокладових моделей оцінки. Запропонована методика оцінки результативності корпоративного управління на промислових підприємствах.

Ключові слова: корпоративне управління, оцінка вартості підприємства, ефективність управління, підприємство.

Процес побудови конкурентоспроможного підприємства передбачає спроможність власника та найнятих ним менеджерів раціонально використовувати капітал підприємства. Глобалізація спонукає підприємства постійно створювати конкурентні переваги задля можливості не тільки залишатись на ринку, а й виживати у короткостроковій перспективі та постійно збільшувати свою ринкову вартість.

Глобалізація призводить до зростання кількості змін в усіх економічних процесах, що з одного боку дає більшу кількість вибору альтернатив серед вже наявних та нових, з іншого боку потребує від власників та управлінців високої кваліфікації при швидкій зміні параметрів кожної з альтернатив. Подібні зміни в економічних процесах потребують проведення періодичного аналізу та пошуку та поєднання цих змін з сучасними бізнес-моделями.

Таким чином, слід констатувати, що однією з основних ознак конкурентоспроможного підприємства є використання ним при управлінні такої моделі, яка є максимально мобільною до змін у економічному просторі. А саме, вміння моделі швидко реагувати на зміни при зростанні (зниженні) об'єму ринку, на можливість своєчасного переносу капіталу з одного виду бізнесу у інший або його закриття з мінімальними втратами на закриття. Іншими словами мобільність моделі управління підприємством має на меті підтримувати ліквідність підприємства на безпечному рівні. Однією з подібних моделей є модель управління вартістю підприємства (Value Based Management – VBM).

Швидкість у прийнятті своєчасних стратегічних та тактичних рішень у межах вартісної моделі управління підприємством потребує реалізації на практиці кваліфікованої аналітичної системи. Управління вартістю компанії – це послідовний процес фінансового аналізу компанії за принципом економічного прибутку та за результатами аналізу побудови тактичних та стратегічних рішень. Фінансова складова в процесі управління має бути тісно взаємопов'язана з іншими функціями, адже процес управління базується на зміні показника інвестиційної вартості підприємства.

Метою статті є на основі аналізу публікацій, власних

досліджень запропонувати власну методику оцінки результативності корпоративного управління на підприємстві.

Проблемами рівня ефективності корпоративного управління у сучасний період переймаються все більше вітчизняних вчених. Забезпечення правового регулювання акціонерних правовідносин, удосконалення організаційно-управлінських аспектів діяльності підприємств, удосконалення методів оцінки ефективності корпоративного управління, визначення напрямків підвищення ефективності процесу корпоративного управління – це питання, які досліджували в своїх працях О. С. Вартанова [5], М. М. Глазова [4], Б. Коласса [7], І. В. Семенко [8], А. А. Садеков [9], де вивчено проблеми діагностування та оцінки якості систем управління підприємствами різних організаційно-правових форм.

У пострадянських країнах впровадження стандартів корпоративного управління, їх ефективності зумовлене, по-перше, необізнаністю підприємств про необхідність останнього, по-друге, низьким рівнем нормативно-правової бази діяльності об'єднань підприємств, по-третє, складністю з визначенням критеріїв оцінки ефективності корпоративного управління [1].

Корпоративне управління – це система відносин між органами товариства та його власниками (акціонерами) відносно управління діяльністю товариства [3].

На цей час не існує єдиної моделі ефективного управління, проте можна визначити загальні основоположні його елементи, зокрема принципи корпоративного управління ОЕСР (Organization of economical cooperation and development). [6]

В умовах глобалізації майбутнє держави та компаній, які в ній працюють, залежить від конкурентоздатності національної економіки на світовому ринку, а одним з джерел високої конкурентоздатності якраз і є дотримання стандартів корпоративного управління [2].

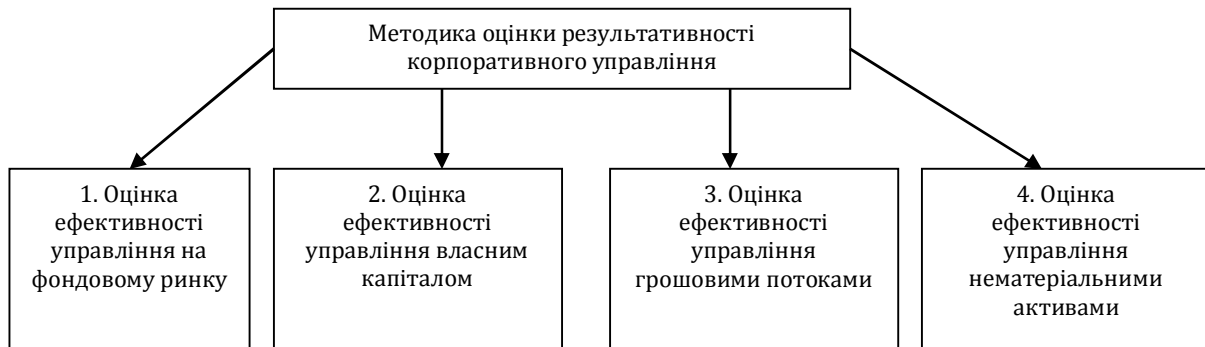
Для того, щоб справитися з такою задачею, потрібно побудувати внутрішньокорпоративну систему управління вартістю підприємства, засновану на ключових факторах побудови вартості окремого підприємства.

Однак при використанні найманої праці менеджерів

(корпоративне управління) власники отримують ризик, по-перше, неможливості прямого управління компанією, по-друге, у разі банкрутства підприємства є останнім у черзі повернення коштів. Саме тому корпоративне управління підприємством (менеджмент) необхідно вважати одним із факторів створення вартості і залучити її до загальної стратегії та системи управління вартістю. Проблемою ж постає інструментарій оцінки вкладу корпоративного управління в загальну ринкову

вартість.

Для максимізації вартості підприємства менеджери та власники фокусуються на управлінні капіталом підприємства, нематеріальними активами, грошовими потоками, вартістю акцій на фондових ринках. Тому при розрахунку ефективності діяльності корпоративного управління слід звертати увагу на ці напрями діяльності. Методика оцінки корпоративного управління на підприємстві виглядає наступним чином:

Оцінка ефективності управління на фондовому ринку є, на нашу думку, найбільш показовим вимірником ефективності управління підприємством з боку управлінців, тому що саме ринок відображає ті зміни, які проходять на підприємстві за рахунок коливання цін на акції. Саме ринок показує компетентність менеджера та його спроможність у прийнятті важливих рішень у період нестабільності ринку. Оцінка ефективності зводиться до кількісного порівняння темпів зниження ринкових індексів та темпу зміни курсу акцій досліджуваного підприємства. Розрахунок ведеться за формулою:

$$T_k = \frac{\frac{I_k - I_n}{I_n}}{\frac{S_k - S_n}{S_n}} \quad (1)$$

де,

T_k – відношення темпу зниження ринкових індексів та вартості акції.

I_k – індекс на кінець досліджуваного періоду,

I_n – індекс на початок досліджуваного періоду,

S_k – вартість акції на початок досліджуваного періоду,

S_n – вартість акції на кінець досліджуваного періоду.

Згідно з формулою, знак « - » після розрахунку говорить про те, що підприємство не знизило свою ринкову вартість за рахунок зниження курсу акцій за досліджуваний період. Якщо після розрахунку отримуємо позитивний результат «+», то це говорить про зниження курсу акцій компанії за певний період. Величина ж «позитивного T » дає можливість оцінити різницю між зниженням індексу ринку та ціною на одну акцію (що менше значення коефіцієнта T , то швидше акції підприємства «падають», ніж ринок загалом).

Оцінку ефективності управління власним капіталом менеджментом підприємства слід проводити на основі показника рентабельності управління власним капіталом:

$$R_{yup} = \frac{ЧП}{СК} - d$$

$$П = СК * R_{yup} \quad (2)$$

$$СП = \frac{П}{d}$$

де

R_{yup} – рентабельність управління,

d – необхідна для інвесторів норма прибутковості при вкладанні коштів,

$ЧП$ – чистий прибуток підприємства,

$СК$ – власний капітал,

$П$ – управлінський прибуток,

$СП$ – вартість управління підприємством.

3. Оцінка ефективності управління грошовими потоками зводиться до розрахунку вартості підприємства на основі доходного підходу, тобто якщо розрахована ринкова вартість підприємства збільшується від періоду до періоду, то й ефективність діяльності менеджерів є позитивною.

$$ДП = ВР - СВ - УВ$$

$$A_M = B_{перв} * H_A \quad (3)$$

$$ГП = ДП + A_M - П$$

$$СП = \sum \frac{ДП}{(1+r)^n}$$

де

$ДП$ – валовий прибуток від реалізації продукції,

$ВР$ – виручка від реалізації продукції,

$СВ$ – собівартість продукції,

$УВ$ – видатки на утримання апарату управління,

A_M – амортизаційні відрахування,

$П$ – податки

$ГП$ – грошовий потік,

$СП$ – вартість підприємства.

4. Оцінку ефективності управління нематеріальними активами пропонується проводити на принципах порівняльного підходу при оцінці вартості бізнесу, зокрема на основі підприємства-аналога:

$$R_{MA} = \frac{П}{A - З - НМА};$$

$$П_{ПА} = MA * R_{MA}; \quad (4)$$

$$P_{HA} = P_{ЧПА} - P_{ПА};$$

$$C_{HA} = P_{HA} / D$$

де

R_{MA} – рентабельність чистих активів підприємства,
 P – чистий прибуток досліджуваного підприємства,
 A – активи підприємства,

Z – довгострокові та короткострокові зобов'язання,
 HMA – нематеріальні активи (гудвіл),

$P_{ПА}$ – прибуток підприємства від використання матеріальних активів,

MA – матеріальні активи підприємства-аналога,

P_{HA} – прибуток за використання нематеріальними активами,

$P_{ЧПА}$ – чистий прибуток підприємства-аналога.

D – ставка дисконтування.

Таким чином, у статті розглянуто методику оцінки ефективності корпоративного менеджменту на підприємстві, яка містить аналіз чотирьох сфер діяльності підприємства (фондового ринку, нематеріальних активів, грошових потоків, власного капіталу) як основних факторів створення ринкової вартості та інвестиційної привабливості підприємства.

Запропонована методика не є вичерпною і може використовуватись як основа для розрахунку впливу якості управління компанією на сукупну поточну вартість підприємства або бізнесу.

Список літератури

1. Иванова Е. А. Корпоративное управление / Е. А. Иванова, Л. В. Шишикина. – Ростов н/Д: «Феникс», 2007, – 256с.
2. Современная практика корпоративного управления в российских компаниях/ Под ред. А. А. Филатова и К. А. Кравченко – М.: Альпина Бизнес Букс, 2007. – 245с.
3. Про затвердження критеріїв оцінки ефективності управління корпоративними правами держави – Фонд державного майна Наказ № 1241 від 24.06.2004
4. Глазов М. М. Диагностика предприятий: новые решения / М. М. Грачев; С. -Петербург. ин-т экономики и финансов, Высш. экон. шк. – СПб.: Изд-во С. -Петербург. ун-та экономики и финансов, 1997. – 122 с.
5. Вартанов А. С. Экономическая диагностика деятельности предприятия: организация и методология / А. С. Вартанов. – М.: Финансы и статистика, 1991. – 80 с.
6. Рішення "Принципи корпоративного управління України" № 242 від 03.03.2003 / Державна комісія із цінних паперів та фондового ринку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lawua.info/bdata3/ukr3055/>
7. Коласс Б. Управление финансовой деятельностью предприятия: проблемы, концепции и методы: учеб. пособие / Б. Коласс. – М.: Финансы: ЮНИТИ, 1997. – 596 с.
8. Сіменко І. В. Якість систем управління підприємствами: методологія, організація, практика: монографія / І. В. Сіменко; М-во освіти і науки України, Донець. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського. – Донецьк: [ДонНУЕТ], 2009. – 394 с.
9. Садеков А. А. Управление предприятием в условиях кризиса: монография / Садеков А. А., Цурик В. В.; М-во образования и науки Украины, Донецк. держ. ун-т экономики и торговли им. М. Туган-Барановского, Каф. экономики предприятия. – Донецьк: [ДонГУЭТ], 2006. – 178 с. – Библиогр.: с. 148-155.

РЕЗЮМЕ

Толпежников Роман, Пастощук Олександр

Методика оценок результативности корпоративного управления

Постепенный переход к управлению предприятием на основе изучения его рыночной стоимости на определенный момент времени требует разработки новых, совершенствования существующих теоретических основ оценки результативности работы наемных работников. Сложность и многоуровневость процесса управления делает невозможным использование односложных моделей оценки. Предложена методика оценки результативности корпоративного управления на промышленных предприятиях.

RESUME

Tolpezhnikov Roman, Pastoschuk Oleksandr

Methods of assessing of the effectiveness of corporate governance

Gradual transition to enterprise management based on an evaluation of its market value at a point in time requires the development of new, improved existing theoretical framework estimates the performance of employees. Complexity and multilevel of management process make it impossible to use monosyllabic assessment models. The technique of evaluation of corporate governance in industrial enterprises are proposed.

Стаття надійшла до редакції 01.03.2013 р.